

MARK & STALD

FAGLIGT TALT

HANS LUND,
ØKOLOGIRÅDGIVNING DANMARK

KØERNES "AFTERPARTY"

Så er køernes forårsfest vel overstået og afgræsningen kommet godt i gang. Det er ikke ensbetydende med, at alt er godt, og at det går af sig selv. Der er et "afterparty", som kan komme til at give udfordringer. Hvis ikke der ligger en plan for, hvordan der følges op på afgræsningen.

I maj og juni kan alt næsten lade sig gøre. Ydelsen er som regel OK og køerne nyder festen. Men forude ligger der nogle tømmermænd og venter.

Græssets kvalitet og smag forringes hen over sæsonen. Protein stiger med stigende kløverandel. I juli falder fordøjeligheden i takt med at hvidkløveren står i blomst. For at dulme tømmermændene i juli, kan det være fornuftigt at forebygge i begyndelsen af sæsonen.

Planlæg så der tages slæt på alle afgræsningsmarker mindst én gang. Således får du marker, der er mere festlige senere på sæsonen.

Et andet festligt indslag kan være at afpudse markerne. Det er der specielt behov for i maj og juni, hvis køerne ikke har formået at feste igennem og få græsset bidt godt nok ned i starten. Bliver græsset ikke bidt godt nok ned i begyndelsen af sæsonen, er græsset mere tilbøjeligt til at gå i stængel.

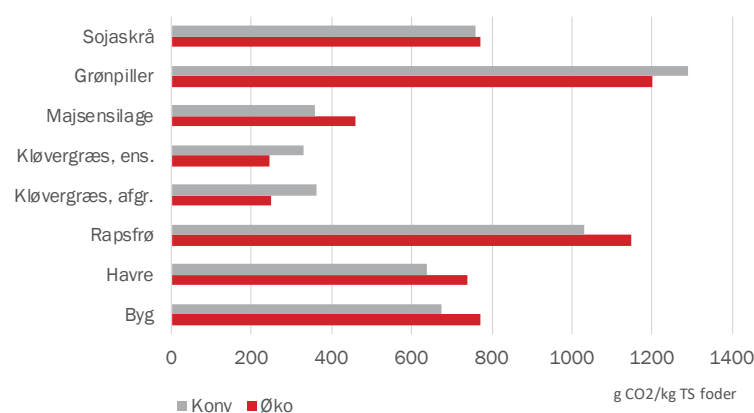
Det, der er med til at give køerne en lang og god fest, er græsmarker, der er tætte og med en god cocktail af græs i den rigtige kvalitet og passende andel kløver. For at sikre, at festen går som planlagt, bør der løbende følges op på afgræsningen. Lav løbende opgørelser over græsoptagelse og foderoptagelse på stald.

Men endnu vigtigere er den daglige føling med udviklingen ude i græsmarken. Der hvor festen virkelig foregår, er ude i marken. Følg udviklingen flere gange om ugen. Vurder om græsset bliver mere eller mindre, og aldrig under 6 cm.

Fortsat god fest og god afgræsning.

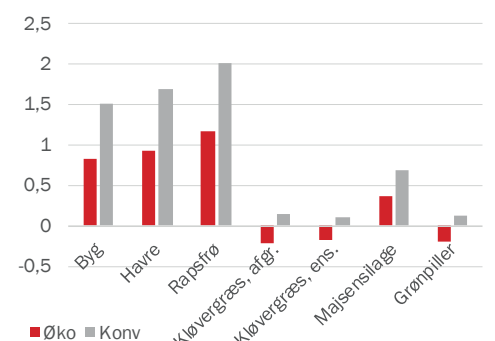
“ Det, der er med til at give køerne en lang og god fest, er græsmarker, der er tætte og med en god cocktail af græs i den rigtige kvalitet og passende andel kløver.

Klimaaftryk af foder til kvæg

Klimaaftryk af foder til kvæg inkl. C i jord.

Tab af biodiversitet

Værdier under 0 er positive for biodiversiteten.

Græs er økologernes mest bæredygtige foder

Med under 250 g CO₂ pr. kg tørstof er kløvergræs økologernes mindst klimabelastende foder. Majsensilage koster næsten det dobbelte i CO₂, og korn tre gange så meget.

FODER

AF KAREN MUNK NIELSEN

Der er stor forskel på foderafgrøders bæredygtighed. Afgørende for, hvor bæredygtige de er, er landt andet faktorer som gødningsforbrug, udbytte, om afgrøden er en- eller flerårig, og om den er dansk eller transporteret langt.

Forskere fra Aarhus Universitet har i en ny rapport beregnet bæredygtigheden af 43 forskellige fodermidler, - både grovfoder, korn samt en række biprodukter. Bæredygtigheden er målt på klimaaftryk, udvaskning, påvirkning af biodiversitet og arealforbrug. Forudsætningerne for beregningerne er hentet i det konventionelle kvægbrug, men i rapporten findes også tal for de mest almindelige fodermidler i den økologiske kvægfodring. Den viser, at kløvergræs til afgræsning og slæt har både den laveste klimabelastning og den bedste score mht. biodiversitet.

Klimabelastning er næsten ens

Sammenligner man de økologiske og kon-

ventionelle fodermidler, rangerer de ens men med udsving i værdierne. Økologisk korn og andre enårige afgrøder har en lidt højere klimabelastning pr. kg tørstof end konventionelle. Til gengæld er klimabelastningen lidt lavere for økologisk græs end for konventionelt. I rapporten er klimabelastningen beregnet både med og uden effekt på kulstof i jorden og med og uden effekten af ryddet regnskov, der i øvrigt kan beregnes på to forskellige måder. I diagrammet i denne artikel vises klimabelastning inklusiv ændring af kulstof i jorden men uden regnskovedbidraget.

Græs gavner biodiversiteten

Der findes ikke ét samlet tal, der kan udtrykke en afgrødes bæredygtighed. Klimapåvirkning er én parameter, udvaskning af næringsstoffer en anden, beslaglæggelse af areal en tredje og effekten på biodiversiteten en fjerde. Biodiversitet er i rapporten angivet med et indeks for tab af plantearter i en given afgrøde sammenlignet med en dansk skov. Et indeks over 0 betyder, at der er tab af plantearter = færre plantearter i marken end i skoven, mens et tal under 0 betyder, at der er flere arter i marken end i skoven.

Også her ligger græsmarkerne til afgræsning og slæt i front med indekser på -0,22 og -0,17, dvs., at der i afgræsningsmarkerne er 22 pct. flere arter end i skoven og i slætmarkerne 17 pct. flere.

Indekset er et ret simpelt indeks, der kun omfatter plantearter. Mange andre

faktorer kunne i princippet tages i betragtning.

Savner økologisk rapport

Rapportens titel er Bæredygtighedsparametre for konventionelle fodermidler til kvæg. Klimakonsulent Mette Kronborg, Økologisk Landsforening hilser rapporten velkommen men ville ønske, der var tilsvarende beregninger for økologiske foderafgrøder.

- Det er et stort behov, når vi laver klimahandlingsplaner for økologiske mælkeproducenter. Indtil videre er vi nødt til at bruge det, der findes, dvs. en blanding af konventionelle og økologiske data, siger Mette Kronborg.

Ifølge rapportens hovedforfatter, Lisbeth Mogensen, har der ikke været finansiering til at lave tilsvarende beregninger for økologiske fodermidler.

- Men finder vi pengene til det, gør vi det gerne. En af de større udfordringer vil være at kvantificere markudbytter og input af næringsstoffer pr. afgrøde i den økologiske produktion. En relevant parameter ud over effekter på klima, miljø og biodiversitet, ville være også at se på øko-toksicitet, som siger noget om effekten af brug af pesticider. Det er ikke en parameter, vi har med i denne rapport, men yderst relevant, når man ønsker at sammenligne økologiske og konventionelle afgrøder, siger hun.

Karen Munk Nielsen er kommunikationskonsulent i Økologisk Landsforening.

Økologisk Landsforening har udgivet forskellige materialer om klima og mælkeproduktion. De findes på foreningens hjemmeside okologi.dk.

- ▶ Video: Mælkeproduktion – hjælp klimaet og spar penge
- ▶ Faktaark: Klimavenlig mælkeproduktion
- ▶ Klimakatalog, 40 ideer til et bedre klima her og nu

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne: Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Artiklen er led i projekt Demonstration af nye økologiske løsninger II, der er støttet af Promilleafgiftsfonden for Landbrug, Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikterne samt Miljø- og Fødevarerministeriet.